

Ľupčianske zvesti

www.slovenskalupca.sk

18. ročník

OBECNÉ NOVINY OBYVATELOV, RODÁKOV A PRIATELOV OBCE SLOVENSKÁ ĽUPČA

číslo 1 | február 2016

AKTUÁLNE V OBCI

Slováci budú triediť podľa nových požiadaviek

2

ZO ŽIVOTA OBCE

Prebiehajúci výskum na odbornej publikácii HRAD ĽUPČA

4

Z HISTÓRIE OBCE

Tamburášsky súbor

11

PRÍRODA

Náš príbeh divočiny „Vlčie hory“

14

Zahraničné partnerstvo

Vo štvrtok 11. februára 2016 sa na našom obecnom úrade stretli starostovia obcí Mikro-regiónu Pod Panským dielom a zástupcovia Gminy Stryszów v Poľsku. Niekoľko predchádzajúcich stretnutí vyvrcholilo podpísaním Zmluvy o partnerstve medzi týmito našimi regiónmi.

Na slávnostnom podpise sa zúčastnili starostovia obcí Slovenská Ľupča, Nemce, Selce, Priechod, Špania Dolina, Lučatín.

Gmina Stryszów je vidiecky správny obvod v Malopoľskom vojvodstve v južnom Poľsku. Jej sídlo je obec Stryszów s 2 073 obyvateľmi.

Ohlasovňa pobytu informuje

K 01.01.2016 má Slovenská Ľupča 3 259 občanov,

1594 mužov = 49 %
1665 žien = 51 %

V uplynulom roku 2015:

sa narodilo 22 detí
zomrelo 35 obyvateľov,
bolo uzavretých 23 manželstiev,
prihlásilo sa 92 občanov
na trvalý pobyt,
odhlásilo sa z obce 49 občanov.

Štruktúra obyvateľstva:

0 - 18 roční 561
19 - 40 roční 1039
41 - 60 roční 983
61 - 80 roční 597
81 a starší 79

Magdaléna Badániková
Matričný úrad, ohlasovňa pobytu

Piateho marca budú parlamentné voľby

Dávame do pozornosti

Volebný okrskok č. 1 – Základná škola Sama Cambela, Školská 16

Ulice:

Cintorínska, Czambelova, 1.mája, Mierová, Námestie SNP, Peniažky, Podkonická, Švarca, občan prihlásený na Obec Slovenská Ľupča

Volebný okrskok č. 2 – Základná škola Sama Cambela, Školská 16

Ulice:

Dolná, Ľupčianska, Mlynská, Oslobodenia, Partizánska, Príboj, Školská, Športová, Za Ďaňacou, Za nožiarňou, Na Zábřeží

Volebný okrskok č. 3 – Základná škola Sama Cambela, Školská 16

Ulice:

Františka Mazúra, Hronská, Jablónová, Juraja Majera, Križna, Lesnícka, Lichardova, Lúčna, Murgašova, Pod zámkom, Pod Hôrkou, Sadová, Tehelná, Záhradná, Železničná

Volič je povinný po príchode do volebnej miestnosti preukázať okrskovej volebnej komisii svoju totožnosť predložením občianskeho preukazu.

Volebná komisia zakrúžkuje poradové číslo voliča v zozname voličov a vydá voličovi hlasovacie lístky a prázdnu obálku opatrenú odtlačkom úradnej pečiatky obce.

Upozornenie

Prevzatie hlasovacích lístkov a obálky potvrdí volič v zozname voličov vlastnoručným podpisom.

Policajné okienko

Príslušníci OO PZ v Slovenskej Lupči v roku 2015 evidovali v územnom obvode obce Slovenská Lupča celkom 35 priestupkov, z toho 16 priestupkov proti majetku, z ktorých bolo 10 objasnených, 9 priestupkov proti bezpečnosti a plynulosti cestnej premávky, z ktorých v troch prípadoch išlo o jazdu pod vplyvom alkoholu na bicykli, v troch prípadoch o jazdu pod vplyvom alkoholu na motorovom vozidle a 10 priestupkov proti občianskemu spolunažívaniu, ktoré boli všetky objasnené. V prevažnej miere ide o hádky, susedské spory, schválnosti a drobné ublíženia na zdraví.

V roku 2015 prijali celkom 25 trestných oznámení o spáchaní trestného činu, z ktorých 17 je majetkovej povahy. Z objasnených trestných činov môžeme spomenúť trestný čin podvodu, kde od piatich poškodených vylákal súkromný podnikateľ zálohy za výrobu náhrobných kameňov, resp. úpravu hrobových miest. Práce však nevykonával a zálohy nevrátil. Páchateľ je trestne stíhaný väzobne pre rozsiahlosť trestnej činnosti. Doposiaľ sa nepodarilo objasniť dve krádeže vlámaním do rodinných domov v Slovenskej Lupči, avšak vyšetrovanie stále prebieha.

V územnom obvode obvodného oddelenia Slovenská Lupča bolo zaznamenaných 31 dopravných nehôd s 2 ťažkými, s 32 ľahkými zraneniami a s 5 požitiami alkoholu u vodičov dopravných nehôd.

K 10. dopravným nehodám došlo na ceste č. I/66 v km 99,47, pri Biotike (2 x) a v obci Slovenská Lupča 2 x. K najväčšiemu počtu dopravných nehôd došlo v nedeľu, najväčší výskyt dopravných nehôd bol zaznamenaný v čase od 16.00 do 20.00 hodiny.

V súvislosti s bezpečnosťou a plynulosťou cestnej premávky, prebiehajúcim ročným obdobím, ako aj s nepriaznivým vývojom nehodovosti, keď dochádza vo zvyšnej miere k dopravným nehodám, pri ktorých sú účastníkmi nehôd chodci, si občanov dovoľujem požiadať, aby dodržiavali predpisy, týkajúce sa cestnej premávky, či už ako vodiči motorových vozidiel alebo ako chodci.

Hlavne chodci za zníženej viditeľnosti musia používať reflexné prvky, aby boli dostatočne viditeľní.

OOPZ Slovenská Lupča

Slováci budú triediť podľa nových požiadaviek

Slovensko má dlhodobo nízku mieru triedenia a recyklácie komunálnych odpadov a naopak vysokú mieru skládkovania. Tento nepriaznivý stav sa má zmeniť od 1. januára 2016, keď nadobúda účinnosť zákon č. 79/2015 Z. z. o odpadoch (ďalej len „zákon o odpadoch“)

Technické požiadavky

Jedným z týchto impulzov sú aj nové požiadavky na triedený zber komunálnych odpadov, podľa ktorých je obec povinná zabezpečiť zavedenie a vykonávanie triedeného zberu komunálnych odpadov pre papier, plasty, kovy a sklo. Napriek tomu, že povinnosť zaviesť triedený zber pre spomínané zložky nie je žiadnou novinkou (túto povinnosť ukladal už zákon č. 223/2001 Z. z. o odpadoch), doteraz neboli definované technické požiadavky, ako majú obce túto povinnosť plniť.

V priemere každý Slovák vytriedi iba 25,66 kg, čo je zhruba 8% vyprodukovaného odpadu. Toto číslo

radí Slovensko medzi krajiny s najnižším množstvom vytriedeného odpadu v Európe. Mnohé okolité krajiny už dnes triedia a recyklujú viac než 50%. Snahou Európskej únie je zmierniť rozdiely a dosiahnuť vyváženější stav a zvýšiť podiel recyklácie až na 75% do konca roku 2030.

Farebné odlišenia

K novému zákonu o odpadoch sa viažu aj vyhlášky, ktoré okrem iného definujú farebné rozlíšenie zberných nádob a vriec, pričom

- **modrá je určená pre zložku papier,**
- **zelená pre sklo,**
- **žltá pre plast,**
- **červená pre kovy**
- **oranžová pre nápojové kartóny, čiže viacvrstvové kombinované materiály (VKM).**

Nový zákon ukladá povinnosť všetkým mestám a obciam vypracovať všeobecne záväzné nariadenie o nakladaní s komunálnymi odpadmi a drobnými stavebnými

odpadmi (ďalej len „VZN“), do ktorého sú mestá a obce povinné zakomponovať nové pravidlá triedeného zberu, t. j. podrobnosti o spôsobe a podmienkach triedeného zberu odpadov z obalov a odpadov z neobalových výrobkov, zbieraných spolu s obalmi.

Novinkou sú tzv. štandardy triedeného zberu, predstavujúce minimálne zberové kapacity, teda zberné nádoby či vrecia, ktoré musia byť k dispozícii jednému obyvateľovi obce počas kalendárneho roka. Sú určené v litroch na obyvateľa na rok, pričom od roku 2017 budú každoročne narastať. Je to spôsobené snahou o poskytnutie čo najkomfortnejšieho systému pre občanov, ktorý má napomôcť k zvýšenej miere triedenia a zároveň priblíženiu sa cieľom Európskej únie v oblasti odpadov.

Po novom je teda obec zodpovedná za zriadenie a fungovanie triedeného zberu, zberová spoločnosť za odvoz odpadov a výrobcovia za financovanie, vzdelávanie a osvetu.

Zdroj: TASR, upravená ED

Oznamujeme občanom

Podklady, preukazujúce vrátenie, zníženie alebo odpustenie poplatku:

1. Správca dane môže na zmierenie alebo odstránenie tvrdosti zákona v jednotlivých prípadoch, keď poplatník neužíva nehnuteľnosť, ktorú je oprávnený užívať viac ako 90 po sebe nasledujúcich dní, poplatok znížiť podľa najnižšej sadzby alebo odpustiť po predložení hodnoverného dokladu.

2. Ak poplatník požiada a preukáže sa príslušnými dokladmi, správca dane vráti, zníži alebo odpustí poplatok za komunálne odpady a drobné stavebné odpady v prípade, že ide:

- o poplatníka študenta vysokej alebo strednej školy – doloží potvrdenie o návšteve školy, potvrdenie o ubytovaní v internáte alebo v inej nehnuteľnosti, potvrdenie o prechodnom pobyte
- o poplatníka zamestnanca – doloží potvrdenie o ubytovaní, potvrdenie zamestnávateľa alebo potvrdenie o prechodnom pobyte na území SR – mimo trvalého bydliska a pracovné povolenie

- o poplatníka vo výkone trestu odňatia slobody

- o poplatníka, ktorý sa dlhodobo, 12 mesiacov zdaňovacieho obdobia zdržiava mimo územia trvalého pobytu, sa poplatok odpustí – potvrdenie zamestnávateľa, prechodný pobyt v zahraničí alebo čestné prehlásenie, alebo o inom pobyte v zahraničí

3. Poplatník si môže uplatniť v zdaňovacom období nárok na zníženie alebo odpustenie poplatku najneskôr do 28.2. podaním žiadosti s uvedenými dokladmi.

Ak v danej lehote poplatník nepredloží príslušné doklady, nárok na odpustenie poplatku za toto zdaňovacie obdobie zaniká.

Zároveň oznamujeme občanom, ktorí si nespĺnili povinnosť v minulom roku a nezaplatili poplatok alebo II. splátku poplatku za KO a DSO, aby prišli poplatok uhradiť v čo v najkratšom čase, inak budeme nútení začať prostredníctvom právneho zastupcu obce exekučné konanie!

oú

Dávame do pozornosti

Stále platný cestný zákon č. 135/1961 Zb. o pozemných komunikáciách (cestný zákon), ako vyplýva zo zmien a doplnení vykonaných zákonom č. 27/1984 Zb., zákonom Národnej rady Slovenskej republiky č. 160/1996 Z. z. a zákonom č. 58/1997 Z. z. v§ 9 uvádza:

Neschodnosť chodníkov príľahlých k nehnuteľnostiam v zastavanom území sú povinní bezodkladne odstrániť majitelia, správcovia a užívatelia týchto nehnuteľností, pokiaľ neschodnosť vznikla znečistením, náľadím (poľadovicou) alebo snežením.

Na odstraňovanie závad v zjazdnosti, prípadne v schodnosti možno používať chemické posypové materiály v súlade s osobitnými predpismi a len tam, kde je to nevyhnutne potrebné.

oú

Prečo štrajk?

Otázka, na ktorú ste v uplynulých dňoch a týždňoch určite viacerí hľadali odpoveď. Teda prečo štrajk?

Pretože nie sme spokojní s tým, ako sú nastavené podmienky na vzdelávanie pre naše budúce generácie. Neštrajkujeme len za seba, ale najmä za deti, ktoré si zaslúžia lepšie podmienky, v akých sa učia dnes. Už niekoľko rokov sa aj vlastným pričinením snažíme dosiahnuť ich zlepšenie a skvalitnenie.

Chceme, aby naša škola poskytovala čo najlepšie možnosti na vzdelanie. Pre naše deti sme v čase osobného voľna alebo dovolenky dokázali aj vďaka veľkej podpore rodičov:

- zrekonštruovať budovu školy 1. stupňa (maľovanie tried, chodieb, výmena obkladačiek, výmena školských tabulí v triedach, výmena dverí, podláh),
- kompletne zrekonštruovať sociálne zariadenia,
- zabezpečiť nové lavice a stoličky pre žiakov 1. stupňa ZŠ (po 40-tich rokoch!),
- vybaviť učebne dataprojektormi, tabletmi (vďaka úspešnej realizácii projektov),
- upraviť areál školy, vysadiť zeleň, vystavať Eko-učebňu,
- vytvoriť učebňu technickej výchovy, regionálnu izbicu, čajovňu či počítačové učebne,
- vytvoriť viacúčelový športový areál (financovala obec, škola a sponzori).

Na výmenu strechy budovy 1. stupňa ZŠ a výmenu okien prispel štát, ale všetky ostatné investície sa podarili vďaka osobnému zariadeniu vedenia školy, učiteľov a rodičov, ktorí mali spolu s nami záujem o zlepšenie podmienok na škole. Mnohokrát sme riešili havarijné situácie, ktoré ohrozovali nielen zdravie, ale aj bezpečnosť našich žiakov (výmena strechy – zatekanie, výmena okien – vypadávali z rámov, výmena nefunkčných toaliet...). Toto všetko sa podarilo vďaka šetrnej ekonomike vedenia školy, ktorá dokázala tieto úpravy zafinancovať z vlastných zdrojov. Samozrejme, učiteľom sa podarilo osloviť aj viacerých sponzorov, ktorí radi prispeli na dobrú vec. Ale povedzme si, keby sa štát staral o bezproblémový chod škôl, nedali by sa tie financie využiť aj inak?

A to nie je všetko. Do blízkej budúcnosti nás čakajú ešte viaceré investície, ktoré budeme nútení postupne realizovať. Musíme zabezpečiť:

- výmenu osvetlenia v budove 1. stupňa, ktoré je v havarijnom stave,
- výmenu podláh na chodbách,
- osamostatnenie kúrenia a stavbu samostatnej kotolne pre budovu 1. stupňa z dôvodu tepelných strát na teplovode, ktoré spája obe budovy,
- zateplenie budovy 1. stupňa,
- prekrytie prechodu medzi budovami 1. a 2. stupňa,

- rekonštrukciu povrchu školského dvora,
- nákup zariadenia do dielni na pracovné vyučovanie,
- vybudovanie kuchynky pre výučbu žiakov.

Tieto financie by sme však radšej investovali na skvalitnenie edukačného procesu žiakov (vytvorili modernú odbornú učebňu fyziky a chémie, nakúpili nové edukačné pomôcky, vytvorili dopravné ihrisko, realizovali jazykové pobyty detí, atď.).

V mnohých ohľadoch je štrajk vnímaný ako výzva k vyšším platom. Pre živiteľov rodín, samoziviteľky a ľudí s viacerými finančnými záväzkami je to vec prirodzená.

Byť učiteľom však neznamená byť o 14-tej doma. Je za tým veľa práce, ktorá nie je možno viditeľná, ale vníma sa ako samozrejmosť. Príprava na hodiny, tvorba pracovných listov, PowerPointových prezentácií, konzultácie s odborníkmi (špeciálnym pedagógom, psychologom) o individuálnom prístupe k žiakom, samoštúdium, tvorba pedagogickej dokumentácie, príprava súťaží, akcií, školských výletov, exkurzií, výcvikov (lyžiarsky, plavecký, korčuľarský), školy v prírode, príprava učiva pre chorých, konzultácie s rodičmi... neraz už v mimopracovnom čase. Preto sa cítíme nedocenení – finančne.

Ďakujeme za podporu, ktorú od vás dostávame. V mnohom nám to

pomáha v tejto práci zotrvať, pretože šťastné oči dieťaťa alebo milé či ďakovné slovo od rodiča pohladí našu dušu, dodá energiu, bohužiaľ, nevyrieši však existenčné problémy. Problematikou ďalšieho vzdelávania učiteľov (kontinuálne vzdelávanie – zbieranie kreditov) sa nebudeme v tomto príspevku zaoberať.

Ale nestážujeme sa, len chceme poukázať na našu situáciu. My sme si vybrali toto povolanie a robíme ho radi. S hrdosťou. Uvedomujeme si, že učiteľské povolanie nie je jediné nedocenené, nemyslíme si, že je najdôležitejšie a že my učiteľia, sme bezchybní. Ale mrzí nás, že sa mnohokrát k tejto problematike vyjadrujú ľudia, ktorí nepoznajú problematiku školstva (napr. vidia len prázdniny učiteľov). Vieme, že naše postavenie nie je také, aké bolo v minulosti. Je iná doba, ale práve táto doba nám dovoľuje poukázať na nedostatky, ktoré, bohužiaľ, v našom školstve pretrvávajú. Umožňuje nám reagovať a, úprimne, naše svedomie nám nedovolí nereagovať. Pretože sa snažíme byť čo najlepšimi učiteľmi pre vaše deti. Pre budúce generácie, pre ktoré to robíme, aby nastala zmena čo najskôr, pretože je nevyhnutná. A za čo sme vďační, je podpora mnohých z vás. Preto úprimne ďakujeme a ospravedľňujeme sa za vzniknuté problémy.

Za štrajkový výbor
Križová, Kramcová, Jamrišková

Milé dámy a dievčatá!
Začnite s formovaním svojich postáv do letných šiat a plaviek už teraz.
Nečakajte na poslednú chvíľu, leto sa blíži!
Teší sa na Vás skvelý kolektív!

Fitness centrum pre ženy
Nám. SNP 12
Slovenská Lupča

„Lampa nesvieti, rozhlas nepočuť...“

Žiadame našich občanov, ktorí zistia nefunkčnú lampu verejného osvetlenia či nefunkčný obecný rozhlas, aby túto skutočnosť nahlásili na obecnú úradu:

- **zápisom do zošita** vo vestibule
- telefonicky na tel. č. **0903 547 969**
- mailom na: **spravcamajetku@slovenskalupca.sk**

Pri nahlásovaní verejného osvetlenia je dôležité k oznamu doplniť názov ulice a číslo domu. Za pochopenie ďakujeme.

ou

Prebiehajúci výskum na odbornej publikácii HRAD LUPČA

Hrad Lupča patrí k najzachovalejším hradným architektúram na území Slovenska. Doposiaľ tento hrad nemá komplexne spracovanú históriu. Hoci o hrade, jeho stavebnom vývoji, histórii, majiteľoch hradu či hradnej doméne vyšlo niekoľko čiastkových prác, zväčša vo forme kratších článkov v rôznych periodikách (odborných populárnych aj vedeckých), ucelená syntéza, pojednávajúca o stavebnom vývoji hradu a jeho historickom vývoji, stále chýba. Najpodrobnejšie sa dejinám hradu doposiaľ venovala maďarsky písaná práca Emila Jurkovicha Zólyomlípce várának és uradalmának története (1929). Práca prináša niekoľko zaujímavých informácií o topografii hradu, jej majiteľoch, ale aj celej doméne hradného panstva. Mnohé údaje o stavebnom vývoji hradu sú prekonané a je potrebné ich podrobiť kritike. Poslednou ucelenejšou prácou o hrade Lupča je kapitola o hrade, obsiahnutá v publikácii Hieronyma Oravského Slovenská Lupča (1990). Väčšina poznatkov, uverejnených v tejto práci, bola prebratá z vyššie zmienenej monografie E. Jurkovicha, a preto neprináša zásadnejšie zistenia či nové poznatky. Napriek tomu možno tento príspevok považovať za najucelenejšie slovensky písané spracovanie dejín hradu.

Spoločnosť Železiarne Podbrezová financuje obnovu hradu už druhú dekádu rokov. Za ten čas sa na hrade vykonalo množstvo unikátnych záchranných prác, o čom ste sa viacerí presvedčili na vlastné oči. Táto spoločnosť je príkladom toho, ako sa má robiť správna metodická obnova historickej pamiatky, ktorá je výlučne zameraná na zachovanie kultúrneho dedičstva našich predkov. Popri nedostatočne spracovanej histórii hra-

Siroty na hornom nádvorí, rok 1885

du si tak zaslúhuje väčšiu publicitu aj revitalizácia hradu, ktorá ho robí ešte krajším. Nech sa o nej dozvedia aj iní, pretože hrad je pomerne málo známy oproti iným hradom na Slovensku. Obnova hradu je navyše stále živá, preto jej opis umožňuje väčšiu autenticitu.

Z iniciatívy majiteľa a investora obnovy hradu, ako aj z mojej osobnej iniciatívy a angažovanosti ako súčasného kastelána hradu (Som hrdý na hrad, pretože som rodákom zo Slovenskej Lupče a vďačný za jeho obnovu spoločnosti, v ktorej už pracujem pomaly 10 rokov.), vzišla požiadavka vytvoriť prvú veľkú monografiu, pojednávajúcu o dejinách hradu s čo možno najširším spektrom záberu. Tá by mala mapovať historický vývoj hradu (majiteľov, významné udalosti, späť s hradom, vývoj majetkovej domény hradu či jeho využitie v jednotlivých obdobiach), stavebný vývoj hradu od najstarších čias do súčasnosti, ako aj pamiatkovú obnovu hradu od počiatkov záujmu o jeho konzerváciu či neskôr obnovu. Súčasťou monografie by napokon mal byť aj praktický stručný sprievodca po hrade a jeho expozíciách. Zárukou tohto smelého cieľa bude početný autorský kolektív pod mojim vedením a vedením kolegu Dr. Ota Tomečka, ktorý je historikom, zaoberajúcim sa regionálnymi dejinami lupčianskeho panstva a jeho správneho centra hradu Lupča. Súčasťou kolektívu autorov popri ďalších historikoch, orientujúcich sa na konkrétne časové úseky (špecialisti na archívne fondy, dobové jazyky), budú aj realizátori výskumov a obnovy hradu (archeológovia, reštaurátori, architekti).

Veľmi pozitívne hodnotím spracovanie témy dejín hradu až do konca 20. storočia. Keďže väčšina hradov

na Slovensku sa premenila na ruiny, neboli dôvody v ich prípade spracúvať ani túto ich „novú“ históriu. Hrad Lupča predstavuje iný prípad, keďže bol takmer neustále obývaný. Spracovanie najnovších dejín hradu tak môže byť zaujímavé aj z pohľadu metodického a metodologického, a teda prínosné aj z pohľadu výskumu hradných architektúr na Slovensku. Za obsahovo najoriginálnejšie považujem posledné podkapitoly, pojednávajúce o časoch správy hradu banskou komorou k obdobiu sklonku existencie uhorského štátu a následnému vývoju udalostí v 20. storočí. Tieto obdobia v dejinách hradu neboli doposiaľ spracované (prevažne z politických a ideologických dôvodov), a preto predpokladám, že prinesú množstvo zaujímavých a doposiaľ nepublikovaných informácií. Vzhľadom na aktuálne spracované výskumy však možno podobné výsledky očakávať aj v prípade spracovania ostatných častí kapitol, pojednávajúcich o starších dejinách hradu.

Chcete nám pomôcť?

Výskum tejto jedinečnej publikácie bude ukončený na konci roku

Mgr. Vladimír Homola
kastelán hradu Lupča

2016 a v nasledujúcom roku bude publikácia vydaná. Chcem vás úctivo požiadať, ak máte materiál (pohľadnice, fotografie, listy, zápisky...) alebo iné skúsenosti so životom na hrade Lupča a jeho blízkom okolí, podelte sa s nami o ne! Pri svojom výskume som aj vďaka vám zistil, že hrad zažil pekné časy napríklad v období Československého štátneho sirotinca. Som rád, že som sa dozvedel o tom, ako ste niektorí z vás boli ako chovanci tohto ústavu rozdelení do jednotlivých čeladi a začínali ste svoje dni skorým ranným budítkom, krátkou rozcvičkou, raňajkami, po ktorých nasledovalo vyučovanie a vo voľnom čase ste spomínali na svoje zážitky z futbalu, kúpania v Hrone alebo korbáčovania na hradných rybníkoch. Zaujímavé sú aj príbehy učňov Švermových železiarní z Podbrezovej, ktoré mali na hrade v rokoch 1950 až 1952 zriadené učilište. Potvrdili ste mi aj informácie o menej svetlých dejinách hradu, ako bolo zriadenie zaisťovacieho tábora na hrade v roku 1944. V tomto tábore malo byť okolo 160 až 200 uväznených. Inú internáciu (ženských reholí) zažil hrad v období rokov 1958 až 1989 v rámci komunistickej Akcie „R“. Na hrade sa vystriedali sestry, Vincentky, Krížové, Marianky, Anglické, Uršulinky, Satmárky a sestry Notredame. Veľa z vás si pamätá, ako žili na hrade a pracovali na okolitých poliach, ale čím ďalej vás je menej a spomienky sa pomaly vytrácajú. Preto sa s nami podelte o svoje spomienky, ktoré sa pokúsime uchovať aj pre ďalšie generácie. Môžete mi zavolať na číslo 0903 518 603, napísať na **homola@zelpo.sk** a, samozrejme, rád sa stretнем s vami aj osobne.

Postel F. Vešelényho, polovica 17. storočia

Plán hradného areálu, rok 1878

Na svojich sa ňigda nezabúda...

Mária Záborská

„Na počiatku bola žena, ktorá mala dar vidieť krásu.“ Keď tú náheru uvidelo jej srdce, začala o nej rozprávať aj iným ľuďom. Jej reč bola na rozdiel od iných rečí o niečo krajšia, kvetnatejšia, farbistejšia. Bola to jej prvá báseň. Báseň ženy,

ktorú obklopovala krása a v básňach okrem vyznani k prírode, vtákom, kvetom, ľuďom básnila o svojich domovinách. Mala ich totiž dve. Jej starý otec sa narodil na Slovensku. Tu neďaleko od nás, v Lučatíne. V tej dobe sa väčšina ľudí zaoberala poľnohospodárstvom. Tak aj ona s manželom Jánom spoločnými silami dokázali pre potreby svojej rodiny zdolať jednotlivé remeslá a vzájomne sa podporovať. On využíval voľné chvíle písaním rodinnej kroniky a ona, teta Marka, ako ju familiárne volali u nich doma, sa starala o domácnosť. Po smrti manžela sa sama pokúsila tvoriť, ale nepokračovala v písaní manželom založenej kroniky. Jej srdcu učarovali básne. Jej prvou bola báseň Na Tatrách, ktorú prezentovala pri cirkevnej delegácii zo Slovenska. Postupne sa jej básne dostali do povedomia ľudí a začala ich prezentovať na rôznych kultúrno-spoločenských akciách nielen v mieste svojho bydliska, ktorým je Stará Pazova v Srbsku, ale aj na Slovensku. Súčasťou zájazdu pazovských cirkevníkov bolo vystúpenie v Púchove a práve jej prvú báseň

v Čičmanoch predviedla na letnom javisku skupina fujaristov. V minulom roku jej vyšla v Starej Pazove malá brožúra s jej básňami. Spolu sa podieľali na nej jej dvaja synovia Ján a Vladimír a vnuk Viliam s finančnou podporou MOMS Stará Pazova. Po zoznámení sa s novinárom Kamenkom Katičom regionálna stanica o nej nakrútila dokumentárne vysielanie. V rádiu Lumen Banská Bystrica bola odprezentovaná relácia s názvom „Pozdravujeme vás, krajanovia“. Niektoré texty básní boli zhudobnené a interpretované na festivale lyrických piesní v Kulpíne. Všetky sú nahrané pre fonotéku RNS a pieseň s názvom Pod našim obláč-

kom zhudobnil Miroslav Opavský a naspieval Igor Uheli. Mária Záborská je nositeľkou osobitného uznania Matice slovenskej v Srbsku za rok 2009.

Anna Balážová

predsedníčka MOMS Stará Pazova
a odborná učiteľka srbského jazyka

Spracovala eg

Kto je Anna Záborská?

Mária Záborská sa chytila pera v zreých rokoch, aby vyrozprávala pazovské príbehy, opisala obyčaje a zvečnila pazovské nárečie. Takto zobrazila voľakedajší pazovský spôsob života. Vyrozprávala to srdcom tak, ako to cítila a tak, ako to môže vyrozprávať ten, ktorý dožil a videl. Báseň tiež venuje rodisku, tak svojmu ako aj rodisku svojich predkov. V nich sú láska, rodina, úrodná roľa a nábožnosť základné prvky jestvovania a dlhej životnosti.

Začiatok nového roka 2016 v materskej škole

Jedno z najbežnejších predsavzatí, ktoré si dáva mnoho ľudí do nového kalendárneho roka, je aj viac pohybu a športových aktivít. Ak aj vy patríte medzi nich, nech sú detičky z materskej školy pre vás motíváciou. Hneď v januári sa zúčastnili na „zimnej škôlkarskej olympiáde“, na ktorú pozvali aj prvkov zo ZŠ Sama Cambela. Spoločne tak zapálili olympijský oheň, zaspievali svoju

olympijskú hymnu a potom už každá trieda pod svojou olympijskou vlajkou súťažila na snehu v rôznych športových disciplínach. Nechýbal ani maskot Medvedík, ktorý dbal na fair-play správanie všetkých športovcov.

Po úspešnom zvládnutí olympiády sa prihlásené deti od 25.01 do 29.01.2016 zúčastnili na 5-dňovom lyžiarskom kurze.

Olympiádu pripravila materská škola v spolupráci so športovou akadémiou ASA. Lyžovalo sa na svahu v Selciach pod dohľadom skúsených inštruktorov, ktorým týmto ďakujeme za spoluprácu a za to, že sa všetky zúčastnené deti naučili základom lyžovania a mali radosť z tohto populárneho zimného športu.

Začiatok februára sa niesol vo fashiangovom duchu. Pestrofareb-

nými dekoráciami vyzdobené triedy naznačovali blížiaci sa karneval, ktorého sa už deti nevedeli dočkať. Vo štvrtok 04.02.2016 sa škôlka zaplnila veselými maskami, ktoré sa stretli v jednej triede na poriadnej detskej diskotéke! Veselé pesničky, tanečné hry a súťaže dali rôznorodým maskám spoločné črty – každá mala šťastne rozžiarené oči a široký úsmev ☺ **Kolektív MŠ**

Patálie našich predkov

Historické čriepky o Slovenskej Ľupči
...alebo možno aj takto to bolo

Ako sa debnársky majster nahneval

Pár slov na úvod

Mojimi článkami do týchto novín som chcel Ľupčanov zoznámim s minulosťou našej obce, a takto poukázať, na čo máme byť hrdí, taký zdravý lokálpatriotizmus. Každý autor, ktorý píše o histórii, ak nechce písať úplné hlúposť, musí vyhľadávať a použiť určité historické fakty, ako sú dátumy, mená a podobne, ak nie je Boh, lebo len ON je vševediaci. Veľká časť čitateľov Ľupčianskych zvestí nemá problém s mojimi článkami, avšak nájdu sa aj takí, čo s tým problém majú a moje články nazývajú „plagiát“. Tým odkazujem, že skutočnosti, získané a použité v mojich článkoch, ako dátumy, mená a aj historické fakty boli z monografie o Slovenskej Ľupči. Druhá časť môjho odkazu pre nich je: „Ak sa vám moje články nepáčia, tak ich nečítajte!“ Moja snaha bola, aby si čitatelia Ľupčianskych zvestí vedeli lepšie predstaviť históriu svojej obce a vo forme príbehu, ktorý má svoj dej, takto lepšie históriu aj pochopili. Preto vždy na úvod svojich článkov o histórii píšem „ALEBO MOŽNO AJ TAKTO TO BOLO“.

Roman Lakomčík

Do podvečerného jesenného ticha sa rozliehalo hrkotanie voza. Unavený koník bystrejšie začal ťahať voz, ako keby cítil, že sa blíži k Ľupči. Na voze sedel debnársky majster Matej. Vracal sa z krupinského jarmoku. V duchu preberal všetky udalosti tejto cesty. Už v lete sa dozvedel od svojej rodiny, že okolo Bzovíka a Sebechlieb pán Boh požehnal veľmi dobrú úrodu hrozna, a ak pán Boh dá, tak bude aj dobrého vína. Už dávnejšie sa mu na krupinskom jarmoku podarilo predat svoje dubové sudy na víno. Miestni vinári boli veľmi spokojní s jeho výrobkami, preto sa aj tento rok rozhodol sudy predat na krupinskom jarmoku. Cesta na jarmok mu prebehla hladko, ani nevedel ako a bol pred bránami slávneho slobodného kráľovského

mesta Krupina. Avšak ani vo sne mu nenapadlo, aké patálie ho čakajú. Keď prišiel k bráne mesta Krupina, hneď sa mu pred voz postavil mestský mýtnik a z ostru na neho: „Zaplať mýto!“ Pán majster nahnevane zoskočil z voza a podišiel k mýtnikovi: „Akože zaplať, ja nie som nejaký niktoš, ja som prvý radný slobodného výsadného mesta Ľupča, ktoré je pod kráľovskou ochranou. Ľupčania sú už od čias kráľa Žigmunda oslobodení od mýta.“ Ale mýtnik stále trval na svojom: „Zaplať mýto!“ Zvada sa stále zostrovala. Pán majster sa veru poriadne nahneval. Hlavne aj preto, lebo jarmok sa mal začať každú chvíľu a on ešte musel zaplatiť na magistráte mesta trhový poplatok za miesto na jarmoku a mýtnik ho nechce vpustiť do mesta. Na zvadu dobehol aj jeden radný mesta Krupina. Bol zvedavý, čo sa to deje. Keď mu debnársky majster Matej povedal, kto je a tiež, že ho mýtnik nechce vpustiť do mesta, on len pyšne povedal: „Kráľovské mesto Krupina nepovažuje Ľupču za mesto, a preto ak chceš vstúpiť do kráľovského mesta Krupina, tak zaplať mýto!“ Pán majster bol poriadne nahnevaný, ale aj bezradný. Na voze mal sudy na predaj, prešiel už poriadny kus cesty a vrátiť sa domov bez toho, aby sudy predal, sa mu veru nechcelo. Čo mu teda zostávalo? Otvoril mešec a vyčítal na ruku mýtnikovi peniaze. Teraz, keď si na to spomenie, chytí ho poriadna zlosť.

Na vežičke Ľupčianskej radnice sa rozozvučal malý zvon. Radní mestečka sa schádzali do radnice. Kráčať tam aj debnársky majster Matej spolu s Ľupčianskym richtárom Petrom Ryskom, zabraní do rozhovoru. Akurát mu pán majster opisoval patálie, ktoré zažil v meste Krupina. „Treba konečne niečo už proti tomu urobiť,“ povedal richtár. Aj ja som mal tiež podobné patálie v Brezne. Po dlhej porade sa mestský magistrát dohodol vyslať dvoch členov do Budína a pokúsiť sa od panovníka získať nápravu. Aby to bolo čo najúspešnejšie po dobrej rade od richtára aj s poriadnym plným mešcom dukátov. V Budíne sa im podarilo aj cez spomínaný mešec dostať k hlavnému správcovi daní

a mýta uhorského kráľovstva Jánovi Ernstovi a jeho pričinením aj k samotnému panovníkovi Matejovi Korvínovi. Mešťania mestečka sa po audiencii u panovníka pobrali za vzdelaným mníchom, ovládajúcim latinčinu. Ako veľká časť ľudí tej doby ani oni nevedeli čítať a písať. Učený mních im kráľovský dokument začal čítať v ich zrozumiteľnej reči. Pozorne načúvali: „My Matej, z Božej milosti kráľ Uhorska, Dalmácie, Chorvátska dávame touto listinou všetkým na známosť, že náš vážený pán Ernst, hlavný správca daní a mýta nášho kráľovstva, v mene všetkých občanov a hostí nášho mestečka Ľupča sa dostavil pred tvár našej milosti, aby nám takto osvedčil, že mešťania a hostia nášho mestečka Ľupča s privolením božských kráľov Uhorska, našich predchodcov, boli oslobodení od platenia akýchkoľvek mýt, a to tak na zemi, ako aj na vode, čo bolo podľa obyčaje platné po celom našom kráľovstve. Predsa však títo občania v uplynulých dobách vojen, keď českí žoldnieri pustošili susedné krajiny nášho kráľovstva, stratili takto výsadné listiny a privilégia o oslobodení od mýta. Teraz teda na mýtnych miestach hocike vymáhajú od týchto našich mešťanov a hostí mýto na škodu ich slobody. A preto prostredníctvom Jána Ernsta nám bola v mene mešťanov a hostí z Ľupče predložená prosba, aby sme ráčili urobiť vhodné opatrenie pre týchto mešťanov. My, teda po prijatí prosby Jána Ernsta, urobili sme to kvôli nemu ako aj preto, aby uvedení mešťania a hostia sa zväčšovali aj počtom aj oddanosťou a aby boli tak ako za čias starých kráľov oslobodení od platenia akýchkoľvek mýt, tak kráľovských ako aj mestských a aj od všetkých ostatných daní z majetku na zemi i na vode. Tak od cla a mýta za obecný majetok i za vlastné osoby. Chceme, aby takto aj v našich časoch boli naďalej vždy zbavení (od cla a mýta), čo touto listinou schvaľujeme, a preto vám všetkým našim verným a jednotlivým vyberačom kráľovských i mestských mýt, ako aj ostatných poplatkov na zemi a na vode nariaďujeme prísne touto listinou, aby ste od

mešťanov a hostí nášho mestečka Ľupče nežiadali vymáhať na mýtnych miestach nijaké zaplatenia mýta alebo niektorého z nich nezadržiavali kvôli nezaplateniu cla a mýta za ich osoby alebo veci a nekonali proti odporúčajúcemu listu o oslobodení od mýta. Nariaďujeme aj, aby sa ich nikto nikdy neodvážil za nezaplatenie mýta napadnúť alebo trestať. Prikazujeme ho po prečítaní odporúčajúceho listu vždy vrátiť príslušnej osobe, čo potvrdzujeme privením našej tajnej pečate, ktorú používame.“

Dané v Budíne roku Pána 1467, 1. júla, v 10. roku nášho kráľovania, v 4. roku od korunovácie.

Výsadne mestá po zmene panovníka sa usilovali dať si od nového panovníka potvrdiť svoje výsadné listiny, ktoré vydali predchádzajúci panovníci. Slovenská Ľupča, samozrejme, nebola výnimka, a preto Ľupčiansky richtár Ján Husár bol v Budíne na audiencii prijatý uhorským panovníkom Vladislavom II., ktorého prosil o potvrdenie platnosti dvoch predchádzajúcich výsadných listín. Panovník vyhovel richtárovi Jánovi Husárovi a 16. januára roku Pána 1492 udelil Ľupči výsadnú listinu, ktorá potvrdzovala platnosť listiny kráľa Mateja z 1. júla 1467, ktorá oslobodzovala Ľupču a Ľupčanov od platenia cla a mýta.

Ale patálie našich predkov pretrvávali ďalej na mýtnych miestach. Od nich neoprávnené vymáhali clo a mýto. Ani osobný príkaz panovníka nebol rešpektovaný. Preto sa Ľupčania obrátili na panovníka Ľudovíta II., ktorý 16. marca roku Pána 1532 listom prikázal rešpektovať oslobodenie občanov Ľupče vo Zvolenskej stolici od platenia cla a mýta na celom území uhorského kráľovstva. Malé slobodné výsadné mestečko Ľupča to nemalo ľahké. Veľké výsadné mestá nerešpektovali výsady a slobody svojho menšieho suseda.

Preto, aby sa tento článok čo najviac priblížil k historickej pravde, boli použité v tomto článku historické fakty z monografie o Slovenskej Ľupči. Text výsadnej listiny – neznámy stredoveký písár.

Roman Lakomčík

Z Knižnice Ženského magazínu (13)

Z príbehov, ktoré napísal sám život, som vybrala tentoraz spomienku tridsaťštyriročnej Jany, ktorá hovorí o svojom jednom závažnom rozhodnutí. Tento príbeh naplnia slová J. Milтона, anglického básnika: „Bez znalosti zla by sa nemohla prejavíť múdrosť pri voľbe medzi dvoma vecami.“ Či Janino rozhodnutie bolo správne, milí čitatelia našich Lupčianskych zvestí, posúďte po prečítaní príbehu:

Nič mi nevrav, kričala som

Keď som sa zoznámila so Šimonom, nevedela som o jeho minulosti dokopy nič. Bol odo mňa o päť rokov starší. Vyzeral skúsenejší a bol, ako som si myslela, zarytým starým mládencom. Náš vzťah pokračoval a neskôr ma priviedol k svojej matke na prvú návštevu.

Tej som sa, pravdepodobne, páčila. Keď sme na chvíľu osameli, Šimon zišiel do pivnice po víno, rovno sa ma opýtala, či si Šimona chcem vziať. Prikývla som. „Šimon je dobrý chlapec,“ povedala, „až veľmi dobrý. Niektoré potvory to vedia využiť. Ozaj, povedal vám, že už bol ženatý?“ Do mňa akoby bol hrom udrel. To som, samozrejme, ani len netušila. Cítila som sa byť podvedená a urazená. Vstala som a bez rozlúčky som vybehla z domu Šimonovej matky. Šimon ma dobehol na autobusovej zastávke. Vyčítala som mu neúprimnosť, tajnostkárstvo. Bránil sa, chcel čosi vysvetľovať, ale ja som nebola ochotná ho počúvať. „Nič mi nevrav,“ kričala som, „aj tak ti neverím, iba ak by si ma ešte chcel šokovať správou, že máš dečko!“ „Naozaj ho mám,“ povedal, čím mi vyrazil na chvíľu dych. Zavládlo

ticho, ktoré mohol využiť na svoje vysvetlenie. No neurobil tak. Iba skleslo povedal: „Mala by si poznať moju bývalú ženu. Potom by si ma určite pochopila.“ V ten večer som už nemala o nič záujem. No o deň dva sa mi všetko rozležalo v hlave. Priznám sa, bola som dosť zvedavá na Šimonovo dieťa i na svoju, dá sa povedať, 'sokyňu'. Neskôr som ju aj spoznala. Katarína bola štíhla, upravená, veľmi pekná žena. Príležitostne robila manekýnku, pekne sa obliekala a mala pestovanú tvár i ruky, na prstoch sa jej blyšľalo viacero prsteňov. Pochválila som ju, na čo sa iba smutno usmiala a zareagovala slovami: „Všetko niečo stojí, dievčatko!“ V jej podaní sa ich vzťah so Šimonom začal sľubne. No potom sa ukázalo, že Šimon je egoista. Nechápal jej ambície, nechápal, že v džobe, ktorý robí,

všetko niečo stojí. Ak chce, aby ju obsadzovali v predstavovaní top kolekcií na špičkových podujatiach, musí sa často ponížiť a zaplatiť aj telom. „Škoda, že to Šimon nedokázal tolerovať,“ dodala napokon. Na to som nepovedala nič. Pochopila som, prečo sa Šimonovi o bývalej žene nechcelo rozprávať. Jeho netolerancia v tejto oblasti mi bola sympatická, priblížila mi ho ešte viac. Keď som neskôr uvidela malú Katku, Šimonovo dieťa, ktoré väčšinou prebývalo u Kataríninej mamy, rozhodla som sa: Ak sa so Šimonom vezmeme, Katka musí bývať u nás, kde – podľa mňa – bude mať všetky predpoklady pre zdravý vývin dieťaťa a neskôr mladej ženy, ktorá raz dokáže rozlíšiť, čo je dobré a čo je zlé a čo sa vo vzťahu medzi manželmi tolerovať nedá.

Upravila Eva Horská

Čo sa u nás v ZUŠ-ke dialo v poslednom čase?

No nievim, či úplne v poslednom alebo ešte pár týždňov pred ním. Každopádne dialo sa toho u nás dosť. A čo chcem zdôrazniť, bolo toho z každého rožka troška...

V októbri sme spustili prvý z plánovaných piatich výchovných koncertov pre predškolákov spojený s výtvarnou dielňou. Ako hostia sa na ňom objavili Dunčo s Mícou a predstavili deťom niekoľko pravidiel ako sa na koncerte treba správať. V dielničke ich potom deti mali možnosť vytvoriť a odnieť domov ukázať mame a ockovi. Druhýkrát sme sa s predškolákmi stretli v polovici decembra na vianočnom výchovnom koncerte. Sprievodcov na koncerte našim kamarátom škôlkárom robili (ako inak) Anjel a Čert. A nielenže si zopakovali ako sa správame na koncerte, naučili sa aj, že hudba znie potichu i hlasno a predstavili si ďalšie hudobné nástroje (saxofón, akordeón, altovú flautu). Na dielničke vyrobili štipce so snehuliakom alebo Mikulášom. Tretíkrát ich budeme čakať vo februári a som zvedavá, kto ich privíta tentokrát.

Na konci novembra sme v ZUŠ-ke hľadali najšikovnejších „notovedcov“. Pýtate sa, kto je notovedec? No predsa hudobník, ktorý okrem hrania na hudobnom nástroji ovláda aj všetky noty, všetky značky a skratky, ktoré v nich má, vie zatlieskať správny rytmus a správne zapískať pesničku. 27. novembra 2015 o titul Absolútneho notovedca u nás v ZUŠ-ke súťažilo 49 detí 1.až 4. ročníka prvej časti základného štúdia. A keďže máme žiačikov aj v Selciach, tak sa k nim pripojili aj družstvá detí z pobočky v Selciach. Rozdali sme všetky nachystané medaily, rozdali sme všetky ceny za účasť a vyhlásili absolútnych víťazov. Titul Absolútny notovedec pre školský rok 2015/2016 získalo družstvo 2.ročníka v zložení: Hannah Soláriková, Zuzana Alakšová, Eva Oravcová a Kristián Venderli. Všetky družstvá však bojovali s veľkým nasadením, čestne a niektorým tento titul unikol naozaj o vlások, pardon, o pár notičiek.

Od začiatku decembra sa u nás v škole chystáme na najkrajšie

sviatky v roku – Vianoce. Na výtvarnej deti vyrábajú nielen darčeky svojim blízkym, ale aj výrobky do stánku na vianočné trhy, ktoré každoročne organizuje ZŠ Sama Cambela v Slovenskej Ľupči. A nebolo to inak ani tento rok. Na vianočných trhoch, ktoré boli o niečo skôr ako po minulé roky – 4.12.2015 sme v našom stánku už tradične ponúkali zlaté prasiatka pre šťastie, vianočné gule, snehuľáčikov a dokonca aj výbornú perníkovú roládu. Vianočné koncerty boli predčasťou rozlúčkou s rokom 2015. V stredu 16.decembra 2015 zaznel verejný vianočný koncert v Mestskom kultúrnom stredisku v Slovenskej Ľupči. O deň neskôr (17.decembra) sme Vianoce pripomenuli aj našim priaznivcom v Selciach. Oba koncerty boli plné vianočných kolied, piesní a oba na záver ukončilo pásmo vianočných

piesní a kolied v podaní speváckeho zboru ZUS Slovenská Ľupča pod vedením p. učiteľky Daši Kochelkovej. Ešte skôr, ako sme sa rozišli na vianočné prázdniny, sme ponúkli jeden výchovný koncert žiakom ZŠ. A teraz taký netradičný, spolu s hudobnou kapelou Hit Band sa žiakom ZŠ predstavila naša úspešná a talentovaná mladá speváčka Nela Nálepková.

Ako som už povedala na začiatku, dialo sa toho u nás dosť a všeličo. Vianocami to ale nekončí, tešíme sa na ďalšie aktivity, ktoré nás čakajú v novom kalendárnom roku 2016. Tešíme sa na stretnutia s predškolákmi a ich pani učiteľkami, s rodičmi a priaznivcami na našich verejných koncertoch a všetkým želáme plno umeleckých zážitkov v roku 2016.

Kolektív ZUŠ Slovenská Ľupča (napísala Katarína Flochová)

DFS Drienka na Čiernom Balogu

„Už sa fašiang kráti...“ aj tento rok pre každého z nás, ale na Čiernom Balogu takto volajú už 21 rokov fašiangový folklórny festival, ktorého súčasťou sme tohto roku boli i my. Veľmi pekne ďakujeme organizátorom za pozvanie a za možnosť vystúpiť v detskom programe „Malí bursovníci“, v ktorom sme sa prezentovali s tromi tanečnými číslami a jedným muzikantským vstupom. Na pódiu sme však neboli sami. Okrem nás v programe vystupoval aj DFS Klások z Mýta pod Ďumbierom, DFS Malá Kýčera z Balogu a deti z MŠ Dobroč a Čierny Balog. Počas festivalového večera zaznelo viacero tancov z oblasti Horehro-

nia, kde aj náš Čimo zožal obrovský potlesk. Zaujali aj naši tanečníci tancom z Horných Pršian a Kolesami z Horehronia. Muzikanti z Kýčery zvlášť pochválili našu hudbu za svoj vstup, pretože prvýkrát sa predviedli s novým číslom, ktoré sa im naozaj podarilo.

Tešili sme sa aj z výkonov našich malých tanečníkov, ktorí boli prvýkrát na vystúpení ďalej, sami bez rodičov len so svojimi väčšími kamarátmi zo súboru. Tí im naozaj ukázkovo pomáhali pri prezliekaní, česaní či úprave do kroja. Aj sa s nimi zahrali, postrážili, za čo im veľmi pekne ďakujeme. Teší nás, že v starších deťoch máme pomocníkov, ktorí sú

pre menšie deti kamarátmi. To tvorí náš kolektív, to je to, o čo sa snažíme, čo je cieľom našej práce. Ani neviete, naši „veľkí“, ako nás to teší!

A teší nás aj podpora zo strany rodičov a starých rodičov. Viacero Lupčanov a rodičov našich detí sa prišlo na program do Balogu pozrieť a podporiť nás. Ďakujeme aj pani Pokornej za vybavenie a sprostredkovanie „prekvapenia“ v podobe jazdy na vláčiku Čiernohronskej železnice. Pre naše deti to bol nezabudnuteľný zážitok, jazda v historických vozňoch z Hronca do Čierneho Balogu. Možnosť vojsť do kabínky rušňovodiča, sledovať jazdu po lesnej železnici a na chvíľku

viest vláčik – dotknúť sa radiacích páčok. Ďakujeme veľmi pekne za tento krásny zážitok, ktorý umocnil celkový pocit z návštevy Čierneho Hrona, kde sme okrem dobrosrdečných ľudí mohli vidieť aj krásy prírody a bohatstvo tohto regiónu.

Jana Krížová

FOTO: <https://plus.google.com/u/0/photos/103055290152911178408/albums/6248137478294824561?authkey=CKfqvqKylaiK8wE>

DFS DRIENKA v Štátnej opere

Víkend 30. - 31.1.2016 sme v podstate strávili s tancom a spevom. Najmä s našim folklórnym, pretože sme mali sústreďenie. Ale aby sme rozšírili obzory našich členov, navštívili sme i Štátnu operu v Banskej Bystrici aby sme si pozreli detskú rozprávkovú operu Kocúr v čižmách. Operu vytvoril Charles Perreault v roku 1697. Toto dielo španielskeho skladateľa Xaviera Montsalvatgeho dostalo na scéne Štátnej opery fantazijnú podobu, ktorej sa potešili naši najmenší tanečníci. Deti boli vtiahnuté do deja, ktorý rozprávala odloženým mačiatkam ich pestúnka Matilda... V tomto predstavení hrali aj naši kolegovia Miško Majer a Vladka Lacinová.

Mali sme nádherný umelecký zážitok a tešíme sa na ďalšie krásne predstavenia.

Jana Krížová

Foto: <https://plus.google.com/u/0/photos/103055290152911178408/albums/6245923540509707857?authkey=ClOnpuCqppj7ZQ>

Druháci na korčuliarskom výcviku

V dňoch 18.1. – 20.1.2016 sa druháci zúčastnili na základnom korčuliarskom výcviku na klzisku pri Tenisovom centre.

Vďaka Stankovcom, ktorí nám pripravili výborný ľad, sme sa mohli s radosťou korčuľovať a poriadne zabávať. Nabrúsené korčule, rukavice, prilby, termosky, naplnené čajom, a chuť vyšantiť sa na ľade patrili k výbave každého druháka. Počas času, stráveného na ľade, sme sa venovali základným

FOTO: <https://plus.google.com/u/0/photos/103055290152911178408/albums/6241884336638148273?authkey=CKmRuN2IyaCwXQ>

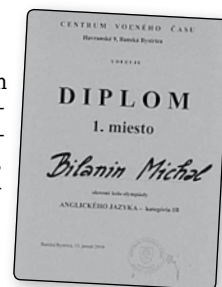
rovnovážnym cvičeniam, základom techniky korčuľovania vpred, vzad, nacvičovali sme obraty, otočky, brzdenie, kľzanie, padanie či vstávanie, ale najmä rozvíjali sme prirodzený záujem detí o pohyb. Pri korčuľovaní sme sa aj výborne zabavili, zahrli sme sa rôzne hry a nasmiali sme sa do sýtosti.

Za výborný priebeh ďakujeme aj našim druháckym ocinkom, ktorí nám pri výcviku pomáhali, odpratávali sneh z klziska, vozili veci alebo vymýšľali zaujímavé hry.

Každý z nás sa niečo nové naučil a veríme, že sa odteraz budeme na ľade stretávať častejšie.

Druháci

Prvé miesto v okresnej súťaži!

Po školskom kole olympiády v anglickom jazyku, ktoré sa uskutočnilo 7. decembra 2015, reprezentovali našu školu víťazi kategórií 1A a 1B Matej Mydlo zo 7. A a Michal Bilanin z 8. A v Banskej Bystrici na okresnom kole.

Dňa 13. januára 2016 sme im všetci držali palce a dúfali sme, že sa presadia aj medzi žiakmi banskobystričských škôl. Obaja to nemali ľahké – v každej skupine súťažilo 17 žiakov.

Aké bolo naše prekvapenie, keď si Michal Bilanin po vyhlásení výsledkov odniesol diplom s prvým miestom v kategórii 1B a Matej Mydlo umiestnenie v prvej polovici skupiny 1A!

Pre Maťa to bola prvá skúsenosť na olympiáde v cudzom jazyku v okresnom kole vôbec a Michal postupuje do krajského kola, ktoré sa uskutoční 10. februára 2016.

Obidvom žiakom srdečne blahozeláme a Michalovi prajeme, aby poriadne zamiešal karty aj v krajii!

Text: Michal Bacík

School of clouds – Škola oblakov

Aj v tomto školskom roku sa naša škola zapojila do programu partnerstva škôl eTwinning, ktoré predstavuje komunitu európskych škôl a podporuje ich spoluprácu prostredníctvom využívania informačných a komunikačných technológií. V rámci neho partnerské školy realizujú krátkodobé i dlhodobé partnerstvá, zamerané na rôzne učebné predmety.

Tento raz sa na projekte zúčastňujú žiaci 5. ročníka v rámci anglického jazyka, ktorí na diaľku spolupracujú s kamarátmi z Talianska, Turecka, Španielska a Francúzska. Naším cieľom je rôznorodá komunikácia medzi partnerskými školami, vzájomné spoznávanie sa a používanie angličti-

ny ako komunikačného jazyka. Žiaci získajú nové informácie o počasi, klíme a ich vplyve na bežný život, porovnávajú počasie v rôznych, navzájom vzdialených častiach Európy. Pri práci využívajú IKT nástroje na výmenu informácií medzi partnerskými školami. Od októbra už žiaci stihli spoznať svojich kamarátov prostredníctvom videonahrávok, vytvorili pestrofarebný plagát z oblakov, ktoré nakreslili deti v partnerských školách, nahrať tradičné slovenské aj anglické koledy a prostredníctvom aplikácie yowindow.com zaznamenávať a porovnávať aktuálne počasie v miestach, kde sa nachádzajú partnerské školy. Ešte ich, okrem iných prekvapení, čakajú videokonferencie, príprava predpovedy počasia a fotografická súťaž. (ZŠ)

Lyžiarsky výcvik

V dňoch od 25. do 29. januára sa uskutočnil lyžiarsky výcvik pre štvrtý a siedmy ročník v lyžiarskom stredisku Tále. Vďaka príspevku, ktorý sme dostali od štátu, sa mohlo tento školský rok na lyžiarskom výcviku zúčastniť viac žiakov.

Počasié nám vyšlo celkom dobre. Najhoršie asi bolo nosiť všetky lyžiarske veci a obúvať sa do lyžiarske. Ale všetci sme sa už tešili, ako si zajazdíme. Na začiatku výcviku sme sa rozdelili do skupín – podľa toho, ako vieme lyžovať. Tí menej zdatní najprv lyžovali na malom vleku a lepší lyžiari išli na väčšie vleky. Doobedňajšie lyžovanie trvalo asi do štvrt na dvanásť a potom sme išli na obed do reštaurácie Stodola. To, že sme dostali obed, nás príjemne prekvapilo, lebo väčšinou si žiaci nosili jedlo so sebou.

Keď sme si oddýchli, porozprávali sme sa aj sme sa pogoľovali, znova sme si nasadili lyže a, šup, opäť sme sa púšťali dolu svahmi. Samozrejme, sme mali ísť opatrne. Poobedňajšie lyžovanie trvalo asi hodinku. Keď sme dolyžovali, uložili sme si lyže a palice do lyžiarskeho autobusu. Na konci lyžiarskeho výcviku, v piatok, sme si lyže zobrali domov alebo sme ich odovzdali späť do požičovne.

Myslím, že každý má z lyžiarskeho výcviku nejaký zážitok. Dôležité však bolo, že aj tí menej skúsení sa na konci lyžiarskeho výcviku lyžovali samostatne a ostatní sa určite zdokonalili. Pre siedmakov lyžiarsky výcvik na našej škole skončil. Štvrtáci sa však ešte môžu tešiť na siedmy ročník, keď budú mať možnosť zalyžovať si znova.

Timotej Piliarkin 7.B

Sprievodca lupčianskymi pamiatkami

V tomto čísle uzatvárame jednu z častí nášho seriálu Sprievodca lupčianskymi pamiatkami, a to o histórii a zaujímavostiach KOSTOLA NAJSVATEJŠEJ TROJICE. V minulom čísle sme sa dozvedeli čo-to zo Záznamu kanonickej vizitácie, ktorú vykonal Anton Makay de eadem et Galej, biskup bansko-bystrický, 23. mája 1822. Vysvetlili sme si tiež pojem kanonickej vizitácie. Dnes sa k nej opäť vrátíme, a to v jej pôvodnom znení tak, ako bola zachytená a zaznamenaná, pretože je veľmi zaujímavé sledovať vyjadrovanie tej doby.

Vnútro kostola

Podlaha a okná sú v dobrom stave, lavice sú zruinované, neupotrebiteľné, žiadosť o opravu je predložená Komore akož to patrónovi.

Chór je murovaný, leží na dvoch murovaných stĺpoch, široký ako sám kostol, 10 siah, hlboký 1,5 siah.

Organ s pozitívom má 10 mutácií, iné hudobné nástroje: dva bubny z kozej kože, zostarlé, dva rohy, ktoré sú nanič a už podľa Zerdahelyiho vizitácie mali byť anulované, ale neboli, kantor ich dal vlastným nákladom opraviť. Pred organom záhradka 1,5 x 3,5 siah je uzavretá.

Na chór chodia mladí, ale aj starí, keďže kostolné lavice dolu sú neupotrebiteľné. Na mládež dozerá organista a kostolník.

Okrem hlavného oltára je vedľajší oltár Bolestnej Matky, na severnej strane lode, privilegovaný. Či boli tieto dva oltáre konsekrované, je neznáme. Tretí oltár pôvodne južne bol konsekrovaný biskupom Lukášom Natályi k úcte Krista Pána. Neskôr bol tento postavený k úcte sv. Jána Nepomuckého. Oltáre majú drevené schodky, menzy sú murované, spredu visí antependium, ale prikrýté nie sú. Na hlavnom oltári je šesť kovových svietnikov, pri sv. Jánovi štyri väčšie a dva cínové, pri Bolestnej Matke štyri drevené. Ďalšie zariadenie oltárov ako nové tabuľky, kríže, vankúšiky /na hlavnom oltári dva, na malých po jednom/, po tri biele plachty.

Tabernákulum je zamknuté, kľúče sú v sakristii. Nástenných obrazov niet. Pri kazateľnici je socha Panny Márie.

Je tam svätenica s kropáčom. Svätená voda sa obnovuje podľa potreby.

Krstiteľnica je z kameňa, bez sochy sv. Jána Krstiteľa, s medeným vrchnákom, ako aj misa. Po ruke sú sklenené ampulky. Upotrebiteľná svätená voda sa zlieva do zvláštnej nádoby, stojacej vedľa krstiteľnice. Tá je vždy zavretá. Svätené oleje sa opatrujú v sakristii, ktorá je situovaná severne pri ľavej strane hlavného oltára. Sakristia je priestraná, dlhá vyše 5 siah, široká 2,5 siah, pritmavá, veľmi mokrá, plesnivá, rúcha sa musia ukladať na suchom mieste mimo skrine.

Okrem skrine pre bohoslužobné predmety je v sakristii kľačadlo s prípravnými a dakovnými modlitbami k sv. omši.

Kazateľnica je na tej samej strane, východ na ňu je pri dverách sakristie.

Boží hrob sa nachádza pod chórom, vyzerá ako nejaká pec do skaly kresaná, je tak aj zamaľovaný, napodobuje skalu, ozdobený je sklenenými guľami, osvetľovaný dvoma sviecami a trinástimi lampami.

Spovedelnica je z mäkkého dreva, decentná, mriežkami a dverami opatrená, umiestnená pri oltári sv. Jána na južnej strane.

Relikvie kostol nemá. Je obdarený plnomocnými odpustkami štyrikrát do roka: na Najsv. Trojicu, na Očistenie P. Márie, na Štefana, kráľa, a na nedeľu pod oktávou sv. Františka Xaverského a nadto pre Bratstvo Najsv. Trojice štyrikrát do roka: vždy prvú nedeľu v štvrtoku – v januári, v apríli, v júli a októbri. Toto Bratstvo tu bolo zavedené za Karola Palicsa, bansko-bystrického kanonika a lupčianskeho farára r. 1776. Okrem už spomenutých ďalšie odpustky – nie plnomocné – udelil pápež Pius VI. V Breve 2. júna 1776, ktoré prevzal Juraj Richvalský, kanonik a námestník vikára ostrihomského. Zachovali sa členské zoznamy Bratstva z r.

1804, 1805, 1808, 1809, 1810, v nich sú aj obsiahnuté povinnosti členov.

Kostol má monštranciu, kalichy, kríže, pluviál, ornáty, zástavy, baldachýn, tumbu, paškál, misály, rituál a všetko ostatné bohoslužobné zariadenie. Viď inventár pod lit. A/.

Spomínajú sa vizitácie: Medňanského r. 1713, Gabriela Zardelyi r. 1802, Battiany r. 1754, Berchtoldt r. 1783.

Farskú roľu, z ktorej bývalo asi 100 krížov obilia, okupoval Gašpar Tribel, nekatolík, pán lupčianskeho hradu.

Farnosť

Farnosť je starodávna. Jej meno je: Zvolensko – lupčianska. Kým bola zriadená, nie je známe. Je nad všetku pochybnosť, že farský kostol jestvoval už v r. 1113, totiž už pri Battianyovej vizitácii v oltári Najsv. Trojice bol nájdený tento rok. Po čase bola okupovaná evanjelikmi, nevie sa, v ktorom roku. Je však zistené zo starej matriky a zo Zardahelyiho vizitácie z r. 1803, že v auguste 1672 po smrti evanjelického kazateľa Leonarda Ladislavides páter Schumnický, prvý z katolíckych farárov beneficium slávnej Komory, farnosť Zvolensko – lupčiansku uchoпил do správy. Tento zomrel na mor 29. septembra 1679 a po ňom prevzal farnosť 16. januára 1680 František Bartošovič. Tento bol 31. augusta 1682 Tomášom Eberszkým, Tokolyho komissárom, odstránený a celé tri roky a jeden mesiac zdržoval sa u Juraja Schmauchlera, občana bansko-bystrického, kým sa konečne 25. septembra 1685 po oslobodení vrátil na faru. Jeho vystriedal r. 1689 Jakub Deláth, odvtedy je rád katolíckych farárov vo Zvolenskej lupči nepretržitý.

Fara

Farská budova je stavaná z kameňa a z pálenej hliny, nevie sa, v ktorom roku. Ak je vrstovníčka s kostolom, tak jestvuje tu už od roku 1113. Je to budova jednoposchodová. Na poschodí je päť izieb, z nich jedna slúži za komôrku. Na prízemí je izba pre rodinu, ostatné sú komory, veľmi mokré, bez ohrozenia zdravia, neobývatelné. Budova je dlhá 11 siah, široká 8 siah, je v dobrom stave. V pivnici stojí voda. Pri fare sú hospodárske budovy, zväčša v zlom stave. Budovy udržiavať je povinnosťou Komory ako to patróna, povozy a práce sú povinní dodáť farníci. Patrón je v údržbe liknavý.

Za Hronom v Doline Držiaky má záhradu, ktorú poručil pustovník Fráter Michal 30. marca 1780. Je v nej malý domček, dlhý 2,8 siah, široký 7,8 siah, bývanie pustovníka.

Pri farskej budove je zo severu cintorín a škola. Farská knihovňa obsahuje prevažne knihy po zomrelých farároch a matriky.

Filiálky

K farnosti patrí len jedna obec ako filiálka, Lučatin. Kostola tu niet. Je len zvonica drevená na murovanom základe, asi 2 siah vysoká. Zvon váži 70 uncí. Zvonieva na evanjelické pozdrevania a na pohreb.

Cintorín je vonku z obce, latami ohradený, v ňom je kríž s telom Krista Pána. Pochovávajú sa v ňom katolíci aj evanjelici. Rúcho kostolné pozostáva z jedného superpellíce a štyroch k pohrebom a províziám.

Štruktúra kostola

Kostol je stavaný z tvrdého materiálu, totiž z kameňa a z pálených tehál, celý je klenutý, nemaľovaný, v sanktuáriu kameňom dláždený, v lodi len pálenou tehlo. Múry sú pevné, pokryté je šindľom. Na vežičke nad sanktuáriom je kríž. Klauzúra bezpečná. Kľúče sú na fare. Udržovanie strechy je povinnosťou patróna, čiže Komory. Veža murovaná, v priečeli druhá – doštená – nad sanktuáriom. Murovaná časť veže je vysoká – do 15 siah, strecha asi 9 siah, šírka 3,5 siah. Malá vežička je vysoká 2,5 siah. Obidve sú kryté červeno natretým šindľom. Vchod do veže je zvonka drevenými schodmi.

Na základe spracovaného materiálu
Mgr. Petra Mosného pripravila
Ivona Dobišová

Tamburášsky súbor

Zabudnutá časť histórie

Hradné huky v septembri 2015 mi pripomenuli obdobie, o ktorom terajšie generácie v obci už nevedia takmer nič.

Je to rok, ktorý pripomína obdobie 50. rokov minulého storočia a zániku tamburášskeho súboru v roku 1960. (55. výročie)

V programe Hradných hukov sa objavilo aj oznámenie o vystúpení tamburášskeho súboru z Moravy. Na pódiu bolo celkom 12 hudobníkov, ktorí medzi hradné múry doniesli piesne z ďalekých končín od Jadranského mora a ľudové pesničky z Moravy. Prítomným divákom sa hra na nezvyčajné nástroje páčila, o čom svedčili aj pridané pesničky.

V hľadisku boli aj traja bývalí hráči Iupčianskeho tamburášskeho súboru, ktorí sa osobne v šatni poďakovali hudobníkom za pripomenutie histórie.

Lupčiansky tamburášsky súbor vznikol okolo roku 1932-1934, čo si pamätám z rozprávania môjho otca. Ľudovít Číž – vedúci a členmi súboru boli H. Houška, K. Kolesár, J. Zelený, R. Houška, E. Galandová, panie Dávidová, Gažová, Kaliská, Kráľová a zamestnanec otcovej stolárskej dielne drevotokár Stanko (z Juhoslávie), priezvisko si už nepamätám, tak ako aj mená ostatných členov súboru.

Nacvičovalo sa v priestoroch bývalej Sokolovne a pôvodný súbor bol jednou časťou športového klubu Sokol Slovenská Lupča (jedno z najstarších a najväčších športových zoskupení v bývalej Zvolenskej sokolskej župe).

Vojna pretrhla tieto aktivity a od roku 1942 sa súbor znovu dával dokopy, od roku 1946 začal aj verejne vystupovať.

Celý súbor bol zložený zväčša z bývalých členov pôvodného súboru a chlapcov a dievčat bývajúcich na hornom konci obce – Iupčiansky prezývaných – Horničania. Bol

Foto z roku 1952 - spodný rad: z ľavej strany D. Číž, V. Rafajová, L. Číž - vedúci súboru, J. Mráz, L. Houška. Stredný rad: J. Číž, O. Škumátová, G. Číž, L. Soláriková, J. Kolesár, I. Šuhajda. Horný rad: F. Sádrik, J. Čížová, K. Kolesár, E. Kolesárová, I. Číž, A. Houšková, H. Houška. S basou F. Lupták

založený na rodinných základoch, rodina Čížová mala sedem členov, Houšková troch, Kolesárová troch, Nátanovi boli dvaja a doplnok boli deti – rovesníci z Hornej ulice.

Základné zloženie súboru podľa druhu nástrojov bolo nasledovné:

dve bisernice, dve kontrašice, šesť prvých bráčov, dva druhé bráče, jeden tretí bráč, prvá bugária, druhá bugária, basa (berde) a gitara.

Nástroje boli obsadené v základnom zložení nasledovne:

Bisernica (prim.): D. Číž, V. Rafajová, J. Čížová, A. Houšková, M. Nátan
Kontrašica (sek.): J. Mráz, L. Houška

Prvý bráč (prim.): J. Číž, G. Číž, J. Kolesár, E. Kolesárová, O. Škumátová, I. Šuhajda, J. Nátanová a J. Polievková, M. Brucháčová, J. Gilány
Druhý bráč (druhý hlas): I. Číž

Tretí bráč (tretí hlas) I. Houška
Kontry:

prvá bugária: K. Kolesár, druhá bugária: F. Sádrik, basa (berde): F. Lupták, zaskakoval V. Dvoran.

V prípade potreby doplnenia iných nástrojov na gitare doplnil P. Bukovčan, K. Sádrik a husle L. Soláriková.

Okrem tohto základného obsadenia boli na každý nástroj pripravení aj náhradníci, ktorí v nutnom prípade zastúpili chýbajúceho člena. Všetci členovia súboru museli ovládať viaceré nástroje, tieto sa počas vystúpenia v prípade potreby vymieňali alebo dopĺňali. V súbore sa tak „premeľo“ do 100 detí hudobníkov, ich mená si už nepamätám a ospravedlňujem sa, že nie sú v zozname.

Náhradníci a začiatčníci vždy hodinu pred hlavným nácvikom mali teoretickú prípravu, ktorá väčšinou trvala rok. Príprava pozostávala z naučenia sa jednotlivých stupníc (dur, mol), rozoznávanie zápisu v notovom podklade, ako aj zvládnutie techniky hrania na hudobné nástroje. Kto vydržal, postupoval ďalej a bol začlenený do súboru, ale nezaručovalo to trvalé začlenenie. Pre nových členov sa nástroje kupovali vždy až po dvoch rokoch.

Súbor nacvičoval v zimných mesiacoch v otcovej stolárskej dielni vo vile, niekedy aj v kultúrnom (katólickom) dome alebo v iných voľných miestnostiach v obci. V letných mesiacoch to bolo väčšinou v záhrade pod jablňami.

Pri nacvičovaní pod jablňami na hradskej – Hornej ulici – sa mnoho ľudí prechádzalo a započúvalo do peknej netradičnej hudby a nových nacvičených pesničiek. Na verejnom vystúpení v kultúrnom dome bolo

vždy plné hľadisko. Vstupné bolo dobrovoľné a výťažok bol určený na nákup strún a iného vybavenia.

Okrem hudobníkov boli v súbore aj speváci chlapi a dievčatá, časť mal na starosti F. Belík a gitarová skupina v zložení bratia Mojžišovci a K. Sádrik. V tom čase sa zamerali na obľúbené pesničky Kučerovcov. Pri podnikových a iných oslavách nám dobrovoľne pomáhal ľudový rozprávač Stanislav (tiež invalid) z Banskej Štiavnice, inak pracovník Modrotlač v Banskej Bystrici, prevažka Banská Štiavnica.

Súbor sa pod oficiálnym názvom TAMBURÁŠSKY SÚBOR MLADOSŤ pravidelne zúčastňoval na všetkých súťažiach v okrese a následne ako stabilní víťazi postupovali do krajských kôl.

Cez letné prázdniny sme navštívili skautské a pionierske tábory po celom Slovensku (od Gelnice po Šaľu). V Hronskom Beňadiku sme sa v kláštore zúčastnili na „Benátskej noci“ - nočnom vystúpení s ohňostrojom, čo bola pre nás novinka.

V letných mesiacoch na chate L. Číža (Hore jarky) a za tehelňou sa organizovali letné vystúpenia v lese, či už samostatne alebo sme spolupracovali pri Anna báloch, Juni báloch a iných spoločenských podujatiach (terajších guláš partají).

Chcel by som požiadať ešte žijúcich bývalých členov súboru o poskytnutie fotografií alebo iných spomienkových predmetov, ktoré slúžili na verejnú prezentáciu toho, čo tu bolo a toho, za čo sa my nemáme prečo hanbiť.

Prípadné dokumenty (ak môžete), zašlite na adresu: Ing. Ivan Číž, Lesnícka 30, 976 13 Slovenská Lupča, č. t.: 048/41 969 69, 0905 332 163.

Pokračovanie v budúcom čísle LZ

Ing. Ivan Číž,

*foto archív autora, internet
Text neprešiel redakčnou úpravou*

Foto z roku 1935. Zľava: Galandová, vedúci súboru L. Číž, Gažová, H. Houška, L. Číž ml. (ostatných nevieme identifikovať)

Tak to v živote chodí, človek sa narodí, rastie, múdre a začína starnúť, až napokon odchádza, a to už nenávratne. Aj s rokmi je to podobne. 1. januára začína nový rok a 31. decembra starý rok skončí, a znovu začne nový rok. V ľudskom živote je len jeden začiatok a jeden koniec. Potom už žijú len spomienky, nový začiatok sa nekoná.

Uplynulý rok bol pre Dratvárik, deti aj dospelých v ňom pekný. Máme ho pred očami a tešíme sa z toho, ako sme celý rok prežili. Prežili sme veľa spoločných chvíľ na nácviokoch, vystúpeniach, ale aj spoločných a spoločenských akciách.

Program, predvádzaný našimi „dratvárikovskými“ deťmi, videlo v druhom polroku mnoho ľudí. Boli sme pozvaní v septembri na „Hiadlovský krumplovník“. V októbri sme tešili srdcia dôchodcov v Domove dôchodcov v Banskej Bystrici. V novembri sme účinkovali pre dôchodcov v Domove dôchodcov v rodnej Slovenskej Ľupči. V decembri sme boli s deťmi na „Detskej tančovačke“ v Banskej Bystrici, ako píše Samuel Debnárik.

Ak ste sa náhodou nachádzali 13.12. 2015 v okolí Gymnázia Andreja Sládkoviča a začuli ste spev, hudbu a detský smiech, váš sluch vás neklamal. Konal sa tam totiž 2. ročník „Detskej tančovačky“, na ktorej sme sa aj my deti a vedúci DFS Dratvárik zúčastnili. Po príchode do šatne, sme sa prezliekli a naše kroky smerovali do spoločenskej miestnosti, kde sme sa mohli stretnúť s dečkami z iných súborov. Zo začiatku sme sa hanbili, no po čase sme prišli na chuť cvičeniam, ktoré si pre nás

organizátori tento rok pripravili. Začali sme cvičeniami, ktoré mali napomôcť zahriatiu našich svalov a tela. V nasledujúcom cvičení sme sa zamerali na koordináciu horných končatín a tela. V podobnom duchu sa niesli aj ostatné cvičenia a tančovania, ktoré si pre nás pripravili organizátori počas celého dopoludnia. O 12.00 nám dali organizátori pauzu na obed. A tú sme naplno využili v jednej bansko-bystrickej pizzerii. Po obede sme sa vrátili naspäť do priestorov gymnázia, kde nasledovala priestorová skúška. Po nej sme sa obliekli do „pracovného“ (do kroja) a spolu

s našimi novými kamarátmi z toho dňa sme netrepeživo čakali na náš výstup na javisko. Bol predvianočný čas, organizátori nás požiadali, aby sme vystúpili s časťou nášho Vianočného pásma a prispeli k navodeniu atmosféry Vianoc. Za náš výkon sme boli odmenení záslužným potleskom. Po vystúpení sme sa prezliekli do civilu a naše kroky smerovali do autobusu, ktorý nás odviezol do Slovenskej Ľupče. Cieľom organizátorov počas uplynulého dňa nebolo nás len zabaviť, ale aj niečomu priučiť, a to sa im podarilo.

Samuel Debnárik

Pre deti sme pripravili program „Dratvárikovský Mikuláš“, ktorý učaroval nielen deťom, ale aj rodičom detí, ktorí sa zabávali spolu s nami. Možno práve tam vznikla myšlienka Ľupčianskeho Harmatanca.

December je mesiac, ktorý vracia ľudí do hniezd, rodín, z ktorých vyšli. Je dobre, že mnohé rodiny sa znovu po čase stretnú, členovia rodín sú lepší, prívetivejší. Náš kolektív prispieva k tomuto vzácnemu obdobiu Vianočným pásmom. Každý rok ho Milka so Zuzkou trochu upravujú podľa schopností detí, ktoré v ňom účinkujú.

Jeden končí,

druhý začína...

Minulého roku zapojili aj malých muzikantov. Po vzhliadnutí tohto pásma v kostoloch nám ľudia ďakujú za prinavrátanie pocitov pokoja z detstva. Radosť a pokora našich detí, ktoré diváci vidia pred oltármi s vinšami a pesničkami, im predkladajú pred oči ich mladosť.

S naším Vianočným pásmom sme potešili hostí v kúpeľoch Sliač. Dobrým zvykom je predviesť toto pásmo v kostoloch, kde neodmysliteľne patrí. Tam najviac ľudia chápu myšlienku Jezuliatka v jasiach.

Uplynulého roku sme navodili a pripomenuli túto atmosféru v obidvoch kostoloch v Slovenskej Lupči, v Medzibróde a v Podkoniaciach. Naše deti sa zúčastnili pod vedením svojich rodičov aj na živom betleheme v našej obci s časťou Vianočného pásma.

Blížil sa koniec roka, až prišiel Štedrý deň a s ním neodmysliteľní vinšovníci v podobe Betlehemcov z Dratvárika. Po rodinách, kde ich radi vidia, roznášali posolstvo Vianoc formou betlehemských pastierskych zvykov.

Tento zvyk chceme zachovať aj v tomto roku, keď náš Dratvárik oslávi okružle tridsiate výročie svojho založenia.

Preto ešte jedno „Obzretie za Vianocami“ od Zuzky Michalovej:

Vianočné piesne, autentické vianočné zvyky, pestrý vianočný trh s voňavým vianočným punčom, Mikuláš s množstvom balíčkov pre všetky dobré deti. To všetko v predvianočnom čase predviedli deti DFS Dratvárik pod vedením svojich vedúcich, a to nielen na domácej pôde.

Ani sme sa nenazdali a už je po Vianociach. No ich tiché „zvonceky“ možno ešte stále klinkajú, a to nielen v mojej myslí. Pozrela som sa do kalendára a vidím, že už bol aj šiesty januárový deň. Tento deň tvoril záver zimného obdobia a kedysi predstavoval aj začiatok nového roka. Bol to deň, keď končili všetky vianočno-novoročné koledné obchádzky. V súčasnosti 6. január v ľudoch evokuje hlavne koniec Vianoc, keď skladáme vianočný stromček a otvárajú sa brány karnevalovej i plesovej sezóny – ľudovo nazývaný – fašiang – symbol veselosti, zábavy a hodovania. Tak vítajte, fašiangy!

Zuzka Michalová

K tohtoročnému fašiangu prispela nápadom aj realizáciou Milka Debnáriková s rodičmi, ktorá píše:

„**Harmatanec**“ – pýtate sa, čo to je? Je to spojenie zábavy, tanca, príjemných ľudí, nastavených

Nepoviem Vám, aký bol, aby ste boli zvedaví a budúci rok ste sa prišli tiež zabaviť. O jedle nejdem ani hovoriť, lebo ešte teraz sa mi zbiehajú slinky. Klobásky, jaterničky, papriková slaninka, škvarky...

na rovnakú nótu. Je to tradične netradičná, fašiangová zábava so všetkým, čo k tomu patrí na poriadnej dedine. DFS Dratvárik sa rozhodol tentokrát zabaviť a zapojiť do tanca aj rodičov našich detí, priateľov a priaznivcov folklóru. A aby to nemali také ľahké, na zábave sa mohli zúčastniť v kroji, na regióne nezáležalo. A verte-neverte, zhostili sa toho tak úžasne, až som bola milo prekvapená. Bolo sa na čo pozeráť. Horehronské, tekovské, myjavské, či kroje z východu z oblasti Šariša. Do tanca nám hrala LH Bukovinka z Bravčova a o program bolo tiež postarané.

či jelení perkelt, to všetko zavrešené fajnou kapustnicou, ktorú ako aj ostatné dobroty varili samotní rodičia, za čo im chcem aj touto cestou pekne poďakovať.

Finančné prostriedky z tejto akcie budú použité na potreby súboru.

Tentokrát to bola fašiangová a čo bude nabudúce? Nechajte sa prekvapiť!

Milka Debnáriková

„Fašiangy sa krátia, už sa nenavrátia...“ spieva sa v jednej ľudovej pesničke. Aj ten tohtoročný fašiang, veľmi krátky sme si uctili

v poslednú nedeľu pred popolcovou stredou. Trochu sme zmenili miesto zábavy spreď kostolov k miestnemu kultúrnemu stredisku, pred hasičňu. Na plagáte stálo: Fašiangovníci idú...!

Dratvárik, Partizán, hasiči a naše farnosti vás pozývajú...

Pohľad na vydatenú zábavu pre ľudí, ktorí prišli, potešil každé oko. Aj sprievod po dedine do domova dôchodcov bol pekný a vystúpenie v domove bolo potešením hlavne pre tých, ktorí túto budovu málokedy opúšťajú.

Nový rok sme začali prípravou nových tanco, programových čísel, ale aj úplnou novinkou pre rodičov „Lupčianskym harmatancom“, veľmi vydatenou akciou vo fašiangovom čase.

Pre nás dospelých bude tento rok náročný na čas, strávený pri príprave programu. Pre deti to bude príprava na veľké výročie, kde budú chcieť dokázať, že to, čo deti pred tridsiatimi rokmi začali, ony zachovali, a tak nesú dedičstvo našich predkov ďalej.

Tento rok, ktorý sme začali, bude plný práce. Uzavrieme ho slávnostným programom k tridsiatemu výročiu založenia Detského folklórneho súboru Dratvárik. Program pre vás, naši diváci, uvedieme 8., 9. a 10. decembra 2016 v miestnom kultúrnom stredisku. Aj touto cestou vás na náš výročný program pozývame.

Zároveň chceme poďakovať za priazeň divákov, pre ktorých všetko pripravujeme, poďakovať obci za ochotu finančne pomôcť od nášho vzniku a tiež všetkým tým, ktorí finančne, materiálne alebo aj morálne pomáhajú v našej náročnej práci.

Za vedenie DFS Dratvárik Juraj Dávid

Náš príbeh divočiny „Vlčie hory“

3. – záverečná časť

Vstúpme teda opäť a naposledy do sveta divočiny

Do krajiny, ktorá bola v minulosti známa ako „Vlčie hory“, ktorá je súčasťou Východných Karpát, regiónu, rozprestierajúceho sa na území Slovenska, Poľska a Ukrajiny. Je to svet takmer nedotknutý ľuďmi. A tak vstúpte s nami opäť tam, kde človek zabúdi veľmi ojedinele, tam, kde vládne divočina tak, ako ju nepoznáme, po tretí, a to poslednýkrát.

Len podľa kompasu, cez lístie po koliená

Na tretí deň sme pokračovali ďalej hlavným hrebeňom Bukovských vrchov v smere juhozápad. Náš cieľ bola vodná nádrž Starina. Prechod týmto úsekom hrebeňa bol vcelku pohodlný, nakoľko to aj je jediná, udržiavaná a značená trasa v hlavnom pohorí. Často viedli cez ňu / pre túto oblasť typické/ náhorné lúky, tzv. poloniny. Podľa nich aj nesie tento národný park meno. No zmena, a to rapidná, nastala, keď sme z tejto cesty odbočili a už sme šli len podľa kompasu. Síce najkratšou vytýčenou trasou, no tá je nie vždy aj najrýchlejšia. A tu to platilo dvojnásobne. Zvyšok dňa sme už kráčali iba vo vrstve lístia a napadajúcich konárov, ktorá bola asi do výšky kolien. Aj spadnuté veľké stromy s množstvom erózných prekážok v teréne dávali miestami poriadne zabráť. Večer sa nám konečne podarilo dostať na lesnú zväznicu, a tá nás stiahla nižšie do terénu kultúrneho lesa. Preto sme sa aj hneď rozhodli založiť si v tomto mladom borovicovom lese tábor. Pri krátkej večernej prechádzke som sledoval dve smy, ako sa pásli a vtedy mi napadlo, ako málo zveri sme videli v horách, kde by mala byť v hojnom počte. Zároveň som si ale spomenul na film „Vlčie hory“, kde sami tvorcovia museli v týchto miestach stráviť pri jeho nakrúcaní 500 dní. Prvý záber vlka sa im podaril až po 6-tich mesiacoch. V pralese je pohyb človeka sprevádzaný aj hlukom, ktorý divá zver bezpečne začuje na diaľku a má tak možnosť vyhnúť sa neželanému stretnutiu.

Ráno sme skúsili identifikovať ešte raz našu pozíciu, pretože večer sa to nepodarilo a ráno tiež len tak zbežne. Nakoniec sme opäť vyrazili len podľa kompasu.

Majestátny, ale ohrozený zubor

Pri odchode z tábora sa mi podarilo nájsť aspoň stopu tvora, ktorého som chcel tak strašne vidieť v jeho prirodzenom prostredí. Zubor, dávny obyvateľ lesov našich zemepisných šírok, ktorého sme takmer vyhubili my ľudia. Majestátne zviera s nápadnou podobnosťou osudu s bizónom v Amerike. Najväčšie a najmajestátnejšie zviera, ktoré dominovalo v týchto končinách aj s jeho predchodcom praturom, je dnes na hranici vyhynutia, a to vďaka človeku. Našťastie sa aj dnes nájdu ľudia, ktorí voči tomu neostali lahostajní a vďaka nim sa postupne vracia späť na svoje miesto do divočiny. Traduje sa, že na Slovensku zastrelil posledného zubra kráľ Matej Korvín, ktorý svojho času vládol aj na hrade v našej obci.

Modrozelená spása – vodná nádrž Starina

Po nejakom čase sme natrafili na lesnú cestu, ktorá sa tiahla v našom smere, preto sme už pokračovali radšej po nej, aby sme sa vyhli zápasu s pralesom ako predošlý deň. Po ceste sa kráčalo síce dob-

re, no bola dlhá. Najhoršie bolo, že nám došla voda, pár hodín sme ostali úplne bez tekutín, a začínala nám už poriadne chýbať. Konečne sme však zbadali na obzore pred nami presvecovať slnko, čo mohlo naznačovať koniec lesa. A tak aj bolo. Pred nami sa zjavila vytýčená Starina. Obrovská masa čistej modrozelenej vody pritiahla náš zrak ako magnet. Bola to príjemná zmena po troch dňoch v hustom lese. V čistej vode sa preháňali veľké ryby. Domáci rybár nám následne potvrdil, že sú tam pol metra dlhé pstruhy. Dosýta sme sa teda napili a sledovali sme tú upokojujúcu hladinu vody. Nakoniec sme však neodolali a aj pod hrozbou pokuty za porušenie zákazu kúpania sme sa poriadne vykúpali. Ten pocit, keď na štvrtý deň, strávený v útrobách lesa, vstúpite do vody, bol jednoducho neopakovateľný. Po osviežujúcom kúpeli sme v tieni stromov bezvládne pospali na brehu nádrže.

Posledná káva z „ešusu“

Dlho sme tu však zotrvať nemohli, lebo nás čakala cesta do obce Stakčín, odkiaľ nám ráno odchádzal autobus do Sniny. V pod-

večer sme dorazili do blízkosti tejto obce dosť unavení, a tak sme si už ani nelámali hlavy s výberom miesta na nocľah. Zapichli sme to neďaleko hlavnej cesty rovno do poľa. Pretekala tu rieka Cirocha, z ktorej som ešte po krátkom oddychu a občerstvení nabral vodu do „ešusu“ a postavil na kávu. Už bola tma, keď sme pri ohníku v spacákoch popíjali tento nápoj a ja som vedel, že už je to tá posledná káva na tomto výlete. Ale hlavne to, že som tentokrát nestretol zubra, ma uistilo v tom, že kávu v týchto krásnych končinách si ešte dám aj nabudúce.

Slovo autora na záver

Každému, kto tento náš príbeh divočiny prečítal celý, prajem, aby tiež zažil pocity, ktoré som zažil na vlastnej koži. Snažil som sa ich opísať čo najvernejšie, aj keď je ťažké nájsť tie správne slová na opísanie toho, čo človek prežíva v absolútnom pokoji a harmónii so všetkým navôkol seba a zistí, že sa dokáže tešiť aj zo zdanlivej maličkosti, akou je káva zo zadymeného „ešusu“ či nohy v teplom spacáku.

Na záver nič o autorovi

Naše príbehy vznikli na popud filmu Erika Baláza Vlčie hory. Napísal ich s minimálnou štylistickou úpravou Vladimír Psota, ktorý ich prežil spolu so svojim kamarátom Martinom Majerom. Dôvodom na ich uverejnenie bolo niekoľko. V prvom rade je to nesmierna láska, úcta a pokora autora k prírode, ktorá každým dňom naplňa a ovplyvňuje jeho život v tom pozitívnom zmysle. Zároveň je to tiež posolstvo o potrebe chrániť les, živočíchy a všetko, čo nám príroda sama ponúka. Posolstvo o potrebe zastavenia sa v tomto každodennom uponáhľanom a konzumnom svete. Posolstvo o znovuobjavení našich zmyslov vnímať v lone pokoja prírody aj oveľa viac ako v bežnom živote. O schopnosti tešiť sa zo zdanlivých maličkostí. Je to príbeh o nádhernom kúte Slovenska, ktorý si zasluhuje našu pozornosť. Preto ďakujem Vladkovi za spoluprácu a ohotu podeliť sa s úprimnosťou jemu vlastnou o svoje zážitky, pocity, názory a v neposlednom rade aj o vedomosti, ktoré nám takto sprostredkoval.

Ivona Dobišová

Lupčiansky fašiangový večierok sa vydaril

Fotoreportáž

Pri pohľade na tieto nádherné masky si zaspomínajme na skvelú atmosféru poslednej fašiangovej soboty. **Foto MP**

Program Domu remesiel 2016

FEBRUÁR

- 17. – drôtený šperk (Fejk), keramika (Jánoš)
- 24. – šibori hodváb (Križová), keramika (Cukor)

MAREC

- 2. – servitková technika (Lamperová), keramika (Cukor)
- 9. – líhané sklo (Jánoš), keramika (Cukor)
- 16. – líhané sklo (Jánoš), keramika (Liday)
- 23. – batika (Lamperová), keramika (Jánoš)
- 30. – pečiatkovanie textilu (Jánošová), keramika (Jánoš)

Žiadame

členov Pohrebného podporného združenia Betliar, aby svoje členské príspevky doniesli do konca februára 2016 do kvetinárstva.

Podakovanie

Ďakujeme všetkým príbuzným, priateľom a známym, ktorí sa prišli rozlúčiť a na poslednej ceste odprevadiť našu drahú mamu, starú mamu a sestru

Annú Žlebekovú.

Ďakujeme aj Milenke Hláčikovej a evanjelickému bratovi farárovi Mgr. Jánovi Jakušovi a cirkev-nému zboru.

Dcéry Mária a Anna s rodinami a brat Ján s rodinou

Spomienka

*Čo utíši tú bolesť v srdci,
Čo zaženie ten veľký žiaľ,
Keď odišiel nám človek,
Ktorý nás tak veľmi miloval.*

Dňa 9. februára 2016 sme si pripomenuli smutné 20. výročie úmrtia nášho milovaného očího

Juraja Majera.

S láskou spomínajú dcéra Elenka Oravcová s manželom a milované vnučky Dominika a Deniska.

*Čas plynie ako tichej rieky prúd,
kto ťa mal rád, nevie zabudnúť.*

Spomienka

*Utíchlo srdce, utíchol hlas,
mala si rada život a všetkých nás.
Hoci si odišla a niet Ťa medzi nami,
v našich srdciach zostaneš stále s nami.*

Už len kytičku kvetov na hrob môžeme Ti dať a s láskou na Teba spomínať.“
So žiaľom v srdci sme si 22. januára pripomenuli 1. výročie od úmrtia našej drahéj mamy, starej a prastarej mamy

Magdalény Domovej, rod. Halgašovej.

S úctou a láskou na drahú mamu spomínajú dcéry s rodinami.

Opustili nás

V mesiaci január 2016

nás opustili:

Peter Moravitz

Ing. Ján Majer

Miriam Kožiaková

Cestovný poriadok

platný od 13.12.2015 do 31.12.2016

Autobusy

Slovenská Ľupča – Banská Bystrica

4:58(x), 5:04(x), 5:05(x), 5:09(x),
5:12(6,+), 5:24(6,+), 6:09(x), 6:14(x),
6:19(x), 6:40(x,u), 6:49(x,u,10,11),
7:00(x), 7:04(6,+), 7:24(x), 7:39(x,u),
8:22(x), 8:56(x), 9:44, 10:30(x),
10:44(x), 11:04(x), 11:34(x),
12:04(x), 12:38, 13:19(6,+), 13:05,
13:26(x), 13:44(x), 13:57(x),
14:05(6,20), 14:34(x), 15:09(x),
15:14(x), 15:54(x), 16:16(x),
16:24(x), 16:39(x), 17:24(6,+),
17:29(x), 18:00(6,+), 21:14(x,22),
22:00(6,x,20)

Banská Bystrica – Slovenská Ľupča

5:15(x), 5:30(x,6,+), 6:00(6,+u),
6:05(x), 6:15(x), 6:30(x),
6:40(x), 6:45(x), 6:50(x),
7:30(x), 8:30, 9:35(x), 9:45(x),
11:00(x), 11:30(x), 12:00(x),
13:05(x), 13:10(x), 13:35(6,20),
14:20(6,+u), 14:30(x), 14:35(x),
14:50(x), 15:10(x), 15:30(x),
15:35(x), 16:25(x,6,20), 16:45(x),
16:50(x), 17:10(x), 17:35(6,+),
18:35(x), 18:40, 18:45(6,+),
21:25(x,6,20), 22:30(x,22)

(x) premáva v pracovných dňoch
(6) premáva v sobotu
(+) premáva v nedeľu a cez štátne sviatky
(10) nepremáva od 22.12. do 7.1., 2.2., od 16.2. do 20.2., od 2.4. do 7.4., od 1.7. do 31.8., od 29.10. do 30.10.

(11) nepremáva 15.12. do 19.12., od 8.1. do 30.1., od 3.2. do 13.2., od 23.2. do 1.4., od 8.4. do 30.6., od 2.9. do 28.10., od 2.11. do 11.12.
(20) nepremáva 29.8.
(22) nepremáva 31.12.
(u) pokračuje do Roosevelt. Nemocnice

Vlaky

Slovenská Ľupča – Banská Bystrica

4:56, 5:50(11), 6:54, 8:11,
9:11(x,10), 11:11, 13:11, 145:11,
16:01, 16:52(30), 17:12(x), 19:12,
21:10, 23:04

Banská Bystrica – Slovenská Ľupča

4:21, 5:36(x), 6:18, 7:39(10),
8:36, 10:36, 12:36, 13:30,
13:45(12), 14:36, 15:44(11),
16:35, 17:46, 18:55, 19:46(11),
20:33, 22:30

(x) premáva v pracovných dňoch
(11) ide v (x), nejde 24.12.- 10.1.
(12) ide v (x), nejde 24.12.- 10.1., 1.7.- 4.9.
(30) ide v (7) a 6.1., 28.3., 1.11., nejde 27.12., 27.3., 3.7.- 28.8.

Obecná knižnica ponúka

Dean Koontz:
Mesto

Autor vyzrával neobyčajný príbeh o hudobne nadanom chlapcovi a o meste, v ktorom žije. Jeho život je celkom obyčajný až do chvíle, kým nestretne nádhernú ženu, ktorá mu vo sne ukáže tváre a činy ľudí bez svedomia a ľudskosti. Tito ľudia vstúpia do jeho života a s nimi aj nebezpečenstvo a strach.

Vďaka tomu však spozná aj silu priateľstva a zachráni niekoľko životov.

Andrea Coddington:
Divoké kone

Slovenská autorka spojila lásku, nenávisť, zradu aj smrť vo svojom románe napísanom na motívy televízneho seriálu Divoké kone.

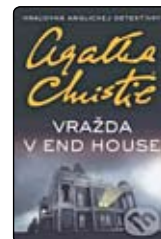
Donna Tartt: **Stehlík**

Hlavný hrdina románu Theo Decker má trinásť rokov milujúcu matku a otca, ktorý ho zanedbáva. Priam zázračne prežije výbuch v múzeu, ale príde o všetko čo dovtedy poznal

a ľúbil. Zostane sám v New Yorku. Našťastie sa ho ujme bohatá rodina jeho spolužiaka a zdá sa, že chlapec napokon dospeje na muža. Theo však trpí, chýba mu jeho minulosť a len ťažko nadväzuje nové vzťahy. Smútok je dôvodom, prečo silne lipne na obraze stehlíka, fascinujúcej maľbe holandského majstra Corela Fabritia, ktorý je jediným spojivom so spomienkou na mŕtvu matku. Obraz stehlík je Theovým talizmanom v nepreniknuteľnom labyrinte sveta, v ktorom za každým rohom číha nebezpe-

čenstvo. Jeho putovanie vrstvami americkej spoločnosti je modernou odyseou o dozrievaní, prvých láskach a lúčení sa s nevinnosťou. Autorka za uvedený román získala mnoho literárnych ocenení a v roku 2014 prestížnu Pulitzerovu cenu.

Agatha Christie:
Vražda v End House

Skvelý detektívny príbeh s mimoriadne prekvapujúcim rozuzlením. Vychádza prvý raz v slovenskom preklade.

ad